

Λουξεμβούργο, Οκτώβριος 2023

Ετήσια έκθεση για το 2022 Οι 10 συχνότερες ερωτήσεις

1. Ποιος είναι ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου όσον αφορά τους λογαριασμούς της ΕΕ;

Κάθε χρόνο, **υποβάλλουμε σε έλεγχο τους ενοποιημένους λογαριασμούς της ΕΕ και διατυπώνουμε γνώμη** σχετικά με τρία ζητήματα: αν οι λογαριασμοί είναι αξιόπιστοι και αν τα έσοδα της ΕΕ εισπράχθηκαν και οι πληρωμές πραγματοποιήθηκαν σύννομα. Αυτοί οι έλεγχοι αποτελούν τη βάση επί της οποίας θεμελιώνουμε τη **δήλωση διασφάλισης**, την οποία υποχρεούμαστε να παρέχουμε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 287 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Το 2022, οι δαπάνες της ΕΕ ανήλθαν σε **196 δισεκατομμύρια ευρώ** και αντιστοιχούσαν στο 1,3 % του συνδυασμένου ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος των κρατών μελών της. Συνυπολογιζομένων των δαπανών από τα κονδύλια που προορίζονται για τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (47,3 δισεκατομμύρια ευρώ), το 2022 οι πληρωμές της ΕΕ ανήλθαν συνολικά σε **243,3 δισεκατομμύρια ευρώ**.

2. Πώς αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση οι δαπάνες του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (της δέσμης μέτρων ανάκαμψης της ΕΕ);

Το μέσο NextGenerationEU (NGEU) είναι ένα χρηματοδοτικό πακέτο που περιλαμβάνει σειρά προγραμμάτων για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης των κρατών μελών της ΕΕ μετά την πανδημία COVID-19. Ορισμένα από τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των τομέων που περιλαμβάνει το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) της περιόδου 2021-2027 και ακολουθούν το συγκεκριμένο μοντέλο εκτέλεσης και τους σχετικούς κανόνες. Αντιθέτως, το μοντέλο εκτέλεσης του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), στον οποίο αντιστοιχεί το 90 % περίπου της χρηματοδότησης του NGEU, διαφέρει θεμελιωδώς από αυτό της εκτέλεσης των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ υπό το ΠΔΠ. Ενώ οι δικαιούχοι των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ εισπράττουν πληρωμές για την εκτέλεση ορισμένων δραστηριοτήτων ή τους επιστρέφονται τα έξοδα στα οποία έχουν υποβληθεί, στο πλαίσιο του ΜΑΑ τα κράτη μέλη εισπράττουν ποσά για την ικανοποιητική επίτευξη προκαθορισμένων ορόσημων ή τιμών-στόχου. Ως εκ τούτου, **διατυπώσαμε χωριστή γνώμη για τις δαπάνες του ΜΑΑ** και του αφιερώσαμε ειδικό κεφάλαιο της ετήσιας έκθεσης.

3. Σε ποια συμπεράσματα κατέληξε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για το 2022;

Εγκρίναμε τους λογαριασμούς του 2022 ως **αξιόπιστους** (δηλαδή, διατυπώσαμε «καθαρή» γνώμη), όπως κάνουμε για κάθε οικονομικό έτος από το 2007. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι λογαριασμοί του 2022 απεικονίζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη πλευρά, την οικονομική κατάσταση της ΕΕ, τα αποτελέσματά της για το συγκεκριμένο οικονομικό έτος, καθώς και τις ταμειακές ροές της και τις μεταβολές του καθαρού ενεργητικού της.

Διαπιστώσαμε ότι τα έσοδα δεν περιείχαν σημαντικό σφάλμα. Όσον αφορά τις δαπάνες, διατυπώνουμε δύο διαφορετικές γνώμες: μία για τον προϋπολογισμό της ΕΕ και μία για τον ΜΑΑ.

Το εκτιμώμενο επίπεδο σφάλματος στον προϋπολογισμό της ΕΕ ήταν 4,2 %, ποσοστό που παρουσιάζεται αυξημένο έναντι των παρελθόντων ετών, όταν ανερχόταν σε 3 % (2021) και σε 2,7 % (2019 και 2020). Όπως και για τα τρία προηγούμενα οικονομικά έτη, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι, και το 2022, το σφάλμα ήταν διάχυτο. Για τον λόγο αυτό, διατυπώσαμε **αρνητική γνώμη**.

Διατυπώσαμε επίσης χωριστή γνώμη για τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Εντοπίσαμε προβλήματα κανονικότητας σε 15 από τα 281 ορόσημα και τιμές-στόχο που εξετάσαμε. Για τον λόγο αυτό, διατυπώσαμε **γνώμη με επιφύλαξη**.

4. Τι σημαίνει «διάχυτο σφάλμα» και τι «δαπάνες υψηλού κινδύνου»;

Τα δύο τρίτα των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ για το 2022 κρίθηκαν ότι αποτελούν δαπάνες υψηλού κινδύνου. Ενώ εκτιμούμε ότι το επίπεδο σφάλματος στις συνολικές δαπάνες είναι 4,2 %, αυτό αυξάνεται σε 6 % όταν εξετάζουμε συγκεκριμένα τις υψηλού κινδύνου. Επειδή το συγκεκριμένο είδος δαπανών αποτελεί σημαντικό μέρος των συνολικών δαπανών (66 %), θεωρούμε ότι το σφάλμα είναι διάχυτο, δηλαδή παρόν στον συνολικό ελεγχθέντα πληθυσμό ή σε **σημαντικό μέρος** του.

Οι δαπάνες υψηλού κινδύνου αφορούν κυρίως την **απόδοση από την ΕΕ** επιλέξιμων εξόδων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο επιλέξιμων δραστηριοτήτων (βάσει πολύπλοκων κανόνων). Απόδοση εξόδων έχουμε, λόγω χάριν, στην περίπτωση ερευνητικών έργων (στο πλαίσιο του τομέα «Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία»), επενδύσεων στην περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη (στο πλαίσιο των τομέων «Συνοχή, ανθεκτικότητα και αξίες» και «Φυσικοί πόροι και περιβάλλον») και έργων αναπτυξιακής βοήθειας (στον τομέα «Γειτονικές χώρες και ο υπόλοιπος κόσμος»). Για το υπό εξέταση έτος, το ποσοστό των δαπανών αυτού του είδους αυξήθηκε σε 66 % (έναντι 63,2 % το 2021 και 59 % το 2020).

Οι χαμηλότερου κινδύνου δαπάνες αφορούν τις **πληρωμές βάσει δικαιωμάτων**, που πραγματοποιούνται προς δικαιούχους που πληρούν ορισμένες (λιγότερο πολύπλοκες) προϋποθέσεις. Σε αυτές συγκαταλέγονται, λόγω χάριν, οι υποτροφίες σε φοιτητές/φοιτήτριες και ερευνητές/ερευνήτριες (στο πλαίσιο του τομέα «Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία»), οι άμεσες ενισχύσεις προς τους γεωργούς (στο πλαίσιο του τομέα «Φυσικοί πόροι και περιβάλλον»), καθώς και οι μισθοί και οι συντάξεις των υπαλλήλων της ΕΕ (στο πλαίσιο του τομέα «Ευρωπαϊκή δημόσια διοίκηση»).

5. Τι είναι η «καθαρή γνώμη», η «γνώμη με επιφύλαξη» και η «αρνητική γνώμη»;

«Καθαρή» γνώμη σημαίνει ότι τα αριθμητικά στοιχεία στους λογαριασμούς απεικονίζουν εύλογα την οικονομική κατάσταση και είναι σύμφωνα με τους κανόνες περί χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και διαχείρισης. Για τις πράξεις στις οποίες βασίζονται οι λογαριασμοί σημαίνει ότι αυτές είναι, από κάθε ουσιώδη πλευρά, νόμιμες και κανονικές.

Γνώμη **«με επιφύλαξη»** σημαίνει ότι οι ελεγκτές αδυνατούν μεν να διατυπώσουν καθαρή γνώμη, τα εντοπισθέντα προβλήματα, ωστόσο, δεν είναι διάχυτα.

Τέλος, η **«αρνητική»** γνώμη υποδηλώνει την ύπαρξη γενικευμένων προβλημάτων.

6. Τι σημαίνει «σημαντικό» επίπεδο σφάλματος;

Στην ελεγκτική ορολογία, αυτό σημαίνει **το όριο άνω του οποίου τα σφάλματα θεωρείται ότι έχουν σοβαρές επιπτώσεις**. Σημαντικό είναι το επίπεδο σφάλματος που μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις των χρηστών στους οποίους απευθύνεται μια έκθεση ελέγχου. Τόσο εμείς όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτουμε ως **όριο σημαντικότητας το 2 %**.

7. Τι είναι το «εκτιμώμενο επίπεδο σφάλματος» που υπολογίζουμε;

Το ποσοστό 4,2 % αποτελεί το κατά την εκτίμησή μας ποσό που δεν θα έπρεπε να έχει καταβληθεί από τον προϋπολογισμό της ΕΕ διότι, κατά την άποψή μας, δεν δαπανήθηκε σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία ή με τους ειδικούς εθνικούς κανόνες.

Στα συνήθη σφάλματα που μπορούμε να αναφέρουμε είναι οι πληρωμές προς μη επιλέξιμους δικαιούχους ή προς μη επιλέξιμα έργα ή οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν για την αγορά υπηρεσιών και αγαθών ή για επενδύσεις, χωρίς όμως να έχουν εφαρμοστεί σωστά οι κανόνες περί δημόσιων συμβάσεων.

8. Αυτό σημαίνει ότι κατασπατάληθηκε το 4,2 % των πόρων της ΕΕ;

Όχι. Θα ήταν ανακριβές να λέγαμε κάτι τέτοιο, καθώς υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ «σφάλματος» και «κατασπατάλησης». Στο πλαίσιο των ελεγκτικών δοκιμασιών στις οποίες υποβάλλουμε τις δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ, ελέγχουμε αν οι ενωσιακοί πόροι δαπανήθηκαν σύννομα, αν τα καταλογισθέντα έξοδα υπολογίστηκαν σωστά και αν τηρήθηκαν οι όροι επιλεξιμότητας. Η μη ικανοποίηση έστω και μίας από αυτές τις απαιτήσεις συνιστά «σφάλμα». Αυτή είναι η έννοια του ποσοστού 4,2 %.

Παρότι αυτά τα σφάλματα αφορούν πληρωμές για έργα ή προς δικαιούχους που δεν τήρησαν τους όρους επιλεξιμότητας, τα επιδιωκόμενα οφέλη δεν αποκλείεται να επιτεύχθηκαν. Σε αυτή την περίπτωση, μπορεί μεν οι πληρωμές να ήταν νόμιμες και κανονικές μόνον εν μέρει, ενίοτε δε και καθόλου, ωστόσο **δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν κατασπατάληση πόρων**. Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός διαγωνισμού κανείς από τους προσφέροντες δεν πληρούσε τις απαιτήσεις επιλογής. Σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες, θα έπρεπε να προκηρυχθεί νέος διαγωνισμός. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή τροποποίησε τη μέθοδο υπολογισμού των κριτηρίων επιλογής και επέλεξε έναν από τους υποψηφίους που είχαν υποβάλει προσφορά. Παρά το γεγονός ότι η διαδικασία που εφαρμόστηκε δεν ήταν σύννομη και οι δαπάνες δεν ήταν επιλέξιμες, η επένδυση που αγοράστηκε (κελί συγκόλλησης) παραδόθηκε και λειτουργεί.

Φυσικά, είναι επίσης πιθανό νόμιμες και κανονικές δαπάνες να συνιστούν, παρά ταύτα, κατασπατάληση πόρων. Σχετικό παράδειγμα που αναφέραμε σε παλαιότερη έκθεσή μας είναι η περίπτωση λιμενικών υποδομών, που κατασκευάστηκαν χωρίς να ληφθούν επαρκώς υπόψη τα προβλεπόμενα επίπεδα εμπορευματικών μεταφορών.

9. Συνιστούν απάτη τα εντοπιζόμενα σφάλματα;

Στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, δεν υπάρχουν ενδείξεις που να υποδηλώνουν κάτι τέτοιο. Απάτη είναι η δόλια παραπλάνηση με σκοπό τον προσπορισμό οφέλους. Μολονότι η απάτη δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί με την εφαρμογή των συνήθων ελεγκτικών διαδικασιών, από τις ελεγκτικές δοκιμασίες που πραγματοποιούμε όντως προκύπτουν κάθε χρόνο αρκετές περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης.

Το 2022, αναφέραμε 14 τέτοιες περιπτώσεις, που εντοπίσαμε μεταξύ των 760 πράξεων που υποβάλαμε σε έλεγχο, τις οποίες παραπέμφαμε στην OLAF, την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης της ΕΕ. Η OLAF, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, διενεργεί σχετικές έρευνες και δίνει την κατάλληλη συνέχεια, σε συνεργασία πάντα με τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Παράλληλα, έξι από τις περιπτώσεις αυτές παραπέμφθηκαν και στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO).

10. Για ποιον λόγο γίνεται αναφορά στην ετήσια έκθεση των αυξημένων κινδύνων που σχετίζονται με το χρέος της ΕΕ και το άνοιγμα του προϋπολογισμού της;

Στο τέλος του 2022, **το χρέος της ΕΕ είχε αυξηθεί σημαντικά**, ανερχόμενο σε 344,3 δισεκατομμύρια ευρώ (έναντι 236,7 δισ. ευρώ το 2021), κυρίως λόγω του νέου δανεισμού

για το NGEU, το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) και τη μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (ΜΧΣ).

Συγχρόνως, **αυξήθηκε σημαντικά το κόστος δανεισμού** λόγω της ανόδου των επιτοκίων. Το κόστος της νέας χρηματοδότησης του NGEU αυξήθηκε από 0,14 % το δεύτερο εξάμηνο του 2021 σε 2,6 % το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Το 2022, οι καθαροί τόκοι που καταβλήθηκαν για τα δάνεια του NGEU ανήλθαν σε 0,5 δισεκατομμύρια ευρώ.

Το **άνοιγμα του προϋπολογισμού της ΕΕ αυξήθηκε** από 205 δισεκατομμύρια ευρώ το 2021 σε 248 δισεκατομμύρια ευρώ το 2022. Αυτό είναι κυρίως απόρροια των πρόσθετων δανείων του NGEU και του SURE προς τα κράτη μέλη και των δανείων προς την Ουκρανία στο πλαίσιο της ΜΧΣ. Επίσης, στο τέλος του 2022, επιπλέον 126 δισεκατομμύρια ευρώ σε δάνεια είχαν μεν χορηγηθεί, αλλά όχι ακόμη εκταμιευθεί. Ως εκ τούτου, το άνοιγμα του προϋπολογισμού της ΕΕ θα συνεχίσει να αυξάνεται.

Η ετήσια έκθεση του ΕΕΣ για το 2022 διατίθεται σε 24 γλώσσες της ΕΕ στον ιστότοπο eca.europa.eu.